

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 527/2024-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a zo sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného LOVÁSZ LEGAL s. r. o., Železničiarska 18, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave sp. zn. 12CoP/52/2024 zo 14. júna 2024 a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. septembra 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súkromný a rodinný život podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rodičovskú starostlivosť podľa čl. 41 ods. 1 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje zrušenie napadnutého uznesenia krajského súdu a vrátenie veci na ďalšie konanie. Súčasne sa domáha náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že rozsudkom Okresného súdu Malacky sp. zn. 9P/136/2021 z 30. júna 2022 bola schválená rodičovská dohoda, ktorou bola maloletá [REDAKOVANÉ] zverená do striedavej starostlivosti oboch rodičov (sťažovateľ ako otca a matky) s výnimkou sviatkov a prázdnin, ktoré boli upravené osobitne.

3. Uznesením okresného súdu sp. zn. 9P/136/2021 z 12. októbra 2023 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 11CoP/195/2023 z 29. februára 2024 bolo nariadené neodkladné opatrenie, ktoré upravilo výkon striedavej starostlivosti oboch rodičov.

4. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 8P/140/2022 z 8. augusta 2023 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 14CoP/180/2023 z 25. januára 2024 bol nahradený súhlas sťažovateľa s plnením povinnej školskej dochádzky maloletej v Základnej škole [REDAKOVANÉ] v školskom roku 2023/2024 a zamietnutý návrh sťažovateľa o nahradenie súhlasu matky s plnením povinnej školskej dochádzky v Súkromnej základnej škole [REDAKOVANÉ] a v Základnej škole a Gymnáziu s vyučovacím jazykom maďarským [REDAKOVANÉ] a o nahradenie súhlasu matky so zmenou trvalého bydliska maloletej.

5. Okresný súd uznesením sp. zn. 9P/257/2022 z 20. marca 2024 zamietol návrh matky maloletej, ktorým sa domáhala zverenia maloletej do svojej výlučnej osobnej starostlivosti a úpravy styku sťažovateľa s maloletou.

6. Na odvolanie bolo uznesenie okresného súdu z 20. marca 2024 zmenené uznesením krajského súdu č. k. 12CoP/52/2024-824 zo 14. júna 2024, ktorým odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie tak, že vo veci bolo nariadené neodkladné opatrenie, ktorým sa maloletá dočasne zverila do osobnej starostlivosti matky (výrok I) a sťažovateľovi bol upravený styk s maloletou (výrok II). Súčasne krajský súd vyslovil, že neodkladné opatrenie bude trvať do právoplatného skončenia konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 9P/257/2022 vo veci samej (úprava výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej).

7. Odvolací súd v napadnutom konaní v podstatnom zdôraznil, že mal osvedčenú potrebu nariadiť neodkladné opatrenie, keďže zo strany sťažovateľa bolo potvrdené, že býva s priateľkou v [REDAKOVANÉ] a je zrejmé, že nemôže zabezpečovať prítomnosť maloletej prezenčne na vyučovaní v čase, keď má maloletú v osobnej starostlivosti. Považoval za osvedčené, že maloletá vynechávala vyučovanie v škole a za posledné mesiace vždy, keď bola u sťažovateľa.

8. Ku skutočnostiam, podľa ktorých maloletej sa v Základnej škole v [REDAKOVANÉ] nepáči, krajský súd poukázal na rozhodnutia, ktoré riešia otázku školy, ktorú maloletá navštevuje, a ktoré sťažovateľ nerešpektuje tým, že nezabezpečuje účasť maloletej na vyučovaní, pričom osobná starostlivosť znamená aj realizáciu povinnej školskej dochádzky.

9. V záujme zachovania väzieb maloletej so sťažovateľom krajský súd upravil vzájomný styk každý druhý víkend.

II.

Argumentácia sťažovateľa

10. Sťažovateľ napáda nedostatočnosť odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu, keďže nereaguje na podstatné argumenty.

11. Podľa sťažovateľa zmena zverenia maloletého zo striedavej osobnej starostlivosti do výlučnej starostlivosti si vyžaduje dôkladné uváženie spojené s náležitým dokazovaním. Krajský súd sa pritom žiadnym spôsobom nevyjadril, z akého dôvodu zveril maloletú do výlučnej osobnej starostlivosti matky. Predmetná úprava nereflektuje vzdialenosť bydliska rodičov a nadmieru

zaťažuje otca cestovaním. Sťažovateľ sa pritom usiluje o individuálny študijný plán pre maloletú, ktorý bude v dôsledku napadnutého uznesenia prakticky nemožné realizovať.

12. Napadnuté uznesenie krajského súdu považuje sťažovateľ za arbitrárne, keďže je založené na jedinom kritériu, a to je školská dochádzka. Krajský súd sa oprel o jedinú skutkovú okolnosť, a to vzdialenosť bydlísk rodičov, pričom dôkazmi sťažovateľa sa vôbec nezaoberal. Sťažovateľ pritom poukázal na skutočnosť, že maloletá navštevuje Základnú školu v [REDAKOVANÉ] bez prijatia na vzdelávací proces, pričom samotný vzdelávací proces považuje za nedostatočný, keďže maloletej musel zabezpečiť doučovanie. Maloletej pritom zaistil vzdelávanie v základnej škole v [REDAKOVANÉ]. Poukazuje aj na skutočnosť, že sa nepresťahoval do [REDAKOVANÉ] svojvoľne, ale bol tam vyslaný zamestnávateľom.

13. Sťažovateľ napokon akcentuje požiadavku prihliadať na najlepší záujem maloletého, pričom napadnuté uznesenie krajského súdu povýšilo záujem jedného z rodičov nad záujem dieťaťa, keďže dementovalo názor maloletej.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

14. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka ústavnej neudržateľnosti rozhodnutia vydaného vo veci návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia o úprave výkonu práv a povinností voči maloletej.

15. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

16. V úvode tejto časti rozhodnutia ústavný súd konštatuje, že v konkrétnych okolnostiach veci je daná jeho právomoc ústavnú sťažnosť, ktorou sa napáda rozhodnutie odvolacieho súdu vydané vo veci nariadenia neodkladného opatrenia, prejednať a o nej rozhodnúť. Ústavný súd pritom vychádza z ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, v súlade s ktorou je, berúc do úvahy § 420 Civilného sporového poriadku, procesná prípustnosť dovolania daná proti takému uzneseniu odvolacieho súdu o nariadení neodkladného opatrenia, ktoré konzumuje vec samu (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Obdo/76/2016 z 5. januára 2017). V konkrétnych okolnostiach veci bol návrh na nariadenie neodkladného opatrenia podaný v rámci prebiehajúceho konania o úprave práv a povinností k maloletej, preto o takýto prípad nejde. Vo veci nejde ani o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, keďže neodkladné opatrenie bolo nariadené na podklade vecného prejednávania návrhu a vec nebola skončená z procesných dôvodov (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo/23/2019 z 13. februára 2019). Právomoc ústavného súdu je preto daná.

17. V ďalšej časti tohto rozhodnutia sa ústavný súd vyjadrí k aplikovateľnosti záruk obsiahnutých v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý je touto ústavnou sťažnosťou napadnutý. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (k tomu pozri napr. rozhodnutia ESLP

citované vo veciach sp. zn. IV. ÚS 213/2020 a IV. ÚS 165/2020)] nie každým neodkladným opatrením sa rozhoduje o právach a záväzkoch občianskej povahy. Aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru je pritom závislá od splnenia určitých podmienok. Po prvé, právo, ktoré je predmetom hlavného konania i konania o nariadení neodkladného opatrenia musí byť právom občianskym v autonómnom význame tohto pojmu. Po druhé, nevyhnutné je skúmať povahu neodkladného opatrenia, jeho cieľ, účel a dopad na predmetné právo. Vo všetkých prípadoch, keď možno považovať za preukázané, že neodkladným opatrením bolo fakticky rozhodnuté o občianskom práve alebo záväzku bez ohľadu na dĺžku jeho trvania, je čl. 6 dohovoru použiteľný (rozsudok veľkého senátu z 15. 10. 2009 vo veci Micallef proti Malte, sťažnosť č. 17056/06, § 84 – § 85).

18. V prerokovávanom prípade ide o neodkladné opatrenie dotýkajúce sa podstatnej veci súvisiacej s výkonom rodičovských práv a povinností, a to úpravy starostlivosti o maloletú. Ide nepochybne o občianske právo v autonómnom význame slova, pričom svojou povahou a dôsledkami je spôsobilé zasiahnuť do výkonu rodičovských práv k maloletému dieťaťu. Z uvedených dôvodov je ústavný súd toho názoru, že záruky obsiahnuté v čl. 6 ods. 1 dohovoru sa na prerokovaný prípad aplikujú.

19. V kontexte skutočnosti, že preskúvaným je rozhodnutie vydané vo veci návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, ústavný súd považuje za potrebné, berúc do úvahy povahu a charakter takéhoto rozhodnutia, zdôrazniť, že posudzovanie podmienok na nariadenie neodkladného opatrenia je predovšetkým vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) pristupuje k preskúvaniu ústavných sťažností, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojich práv neodkladným opatrením, veľmi zdržanlivo, vychádzajúc z právneho názoru, podľa ktorého zásadne nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými nariaďujú neodkladné opatrenia, prípadne zamietajú návrh na jeho vydanie, a to nielen preto, lebo nie je opravnou inštanciou v rámci sústavy všeobecných súdov, ale aj preto, lebo ide o také súdne rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností účastníkov konania nezasahuje konečným spôsobom (IV. ÚS 82/09).

20. Nariadenie neodkladného opatrenia musí vychádzať z opísania rozhodujúcich skutočností hodnoverne osvedčujúcich dôvodnosť a trvanie nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana.

21. Všeobecný súd teda zisťuje iba najvýznamnejšie skutočnosti dôležité pre rozhodnutie vo veci návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6MCdo/5/2012 z 28. novembra 2012).

22. Všetky pre nariadenie neodkladného opatrenia rozhodujúce skutočnosti zisťuje všeobecný súd z návrhu a jeho príloh. V prípade nariadenia neodkladného opatrenia prvoinštančným súdom dokonca bez procesnej účasti ostatných účastníkov konania. Z uvedeného, prirodzene, vyplýva potreba, aby samotný návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, resp. dôvody v ňom uvedené boli objektívne presvedčivé a argumentačne dostatočné, čo kladie zvýšené nároky na samotného navrhovateľa.

23. Uvedené platí rovnako aj pre odvolacie konanie, navyše s akcentom prezentácie dostatočnej a relevantnej argumentácie k prípadným námietkam účastníka konania, keďže v rámci odvolacieho konania je už ingerencia ostatných účastníkov konania prirodzená (IV. ÚS 314/2023).

24. Ústavný súd pri posudzovaní zásadnej námietky sťažovateľa zohľadnil osobitú povahu inštitútu neodkladného opatrenia a tomu zodpovedajúci zjednodušený a zrýchlený procesný postup a rozhodovanie všeobecných súdov. Zbral pritom do úvahy aj skutočnosť, že úlohou všeobecného súdu pri rozhodovaní o neodkladnom opatrení je zistiť na základe dostupných dôkazných prostriedkov najvýznamnejšie relevantné skutočnosti, a to bez potreby dodržania formalizovaného postupu štandardného procesného dokazovania, a na podklade osvedčených skutočností následne vo veci rozhodnúť. Vzhľadom na uvedené a akcentovaním predmetu rozhodovania, ktorým je nariadenie neodkladného opatrenia, ktoré nemá charakter konečného usporiadania vzťahov medzi účastníkmi konania, sa preto javí ako *prima facie* nedôvodná námietka sťažovateľa (bod 11 tohto uznesenia), podľa ktorej si vec vyžadovala dôkladné uváženie spojené s náležitým dokazovaním.

25. S poukazom na relevantné časti odôvodnenia napadnutého uznesenia ústavný súd zastáva názor, že argumentácia krajského súdu zodpovedá príslušným ustanoveniam Civilného sporového poriadku v spojení s Civilným mimosporovým poriadkom týkajúcim sa predpokladov vydania neodkladného opatrenia, keď akcentuje to, že v odvolacom konaní došlo k osvedčeniu skutočností, ktoré sú dostatočným základom pre bezodkladný zásah súdu týkajúci sa vykonávania starostlivosti o maloletú, a to s prihliadnutím na osvedčenú skutočnosť nerešpektovania povinnej školskej dochádzky maloletej. V konečnom dôsledku je uvedená skutočnosť dostatočne spôsobilá na prijatie záveru o splnení zákonných podmienok osvedčiť ohrozenie či porušenie najlepšieho záujmu maloletej. Najlepší záujem maloletých detí je pritom leitmotívom akéhokoľvek konania, v ktorom sa rozhoduje o právnom postavení maloletého, konanie o nariadení neodkladného opatrenia nevynímajúc. Už len pre úplnosť na tomto mieste ústavný súd generálne poznamenáva, že najlepší záujem maloletého nemožno *eo ipso* bez ďalšieho stotožňovať s názorom vyjadreným týmto maloletým. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia pritom vyplýva, že pri rozhodovaní o odvolaní krajský súd bral náležitý zreteľ na záujmy maloletej, keď poukázal v bode 37 ním vydaného rozhodnutia na povinnosť rešpektovať povinnú školskú dochádzku, ako aj to, že časté absencie, hoci ospravedlnené, môžu mať do budúca negatívny vplyv na školské výsledky, ako aj na vnímanie plnenia si povinností zo strany maloletej.

26. Je vecou všeobecných súdov, aby vyhodnotili splnenie zákonných podmienok na nariadenie neodkladného opatrenia, pričom do vyhodnotenia dôvodnosti jeho nariadenia, ktoré je založené primárne na skutkových otázkach, ústavný súd zásadne nie je oprávnený zasahovať alebo právny názor všeobecného súdu nahrádzať svojim uvážením. Napadnuté uznesenie krajského súdu je výsledkom procesného postupu, ktorý bol zákonný a procesnými právnymi normami predpokladaný pre túto formu rozhodovania, a preto ani v tomto smere ústavný súd nezistil pochybenia krajského súdu spočívajúce v procesnom excese takej intenzity, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (porovnaj III. ÚS 281/07, III. ÚS 169/2010).

27. Reálne vyhodnotenie potreby bezodkladne upraviť pomery je otázkou voľnej úvahy súdu, ktorá však musí byť objektívne preskúmateľná na základe odôvodnenia rozhodnutia. Neodkladné opatrenie bude spravidla opodstatnené, ak navrhovateľovi hrozí vznik alebo rozširovanie škody či inej ujmy, dochádza k porušovaniu alebo ohrozovaniu jeho práv a oprávnených záujmov, prípadne hrozí zhoršenie jeho právnej pozície do takej miery, že sa mu viac neoplatí uchádzať o konečnú súdnu ochranu (ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. 2. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2022. s. 1093.).

28. Napadnuté uznesenie ústavný súd považuje za vnútorne konzistentné, zrozumiteľné a reagujúce na všetky skutočnosti významné pre posúdenie splnenia zákonných predpokladov na vydanie neodkladného opatrenia, pričom ani prezentovaná sťažnostná argumentácia sťažovateľa nie je spôsobilá spochybniť jeho ústavnú udržateľnosť. V tomto smere ústavný súd v konkrétnostiach poukazuje na to, že bydlisko sťažovateľa nebolo jedinou skutočnosťou, ktorú pri preskúmaní osvedčenia krajský súd zobral do úvahy. Rozhodujúci význam pritom mali skutočnosti, ktoré s bydliskom sťažovateľa súviseli len nepriamo, a to vynechávanie vyučovania maloletou za posledné mesiace vždy, keď bola v starostlivosti sťažovateľa, ako dôsledok vzdialenejšieho bydliska sťažovateľa, ktorý zabezpečoval výkon striedavej starostlivosti.

29. Ako vzájomne si odporujúca a zároveň právne irelevantná sa *prima facie* javí argumentácia sťažovateľa, ktorou na jednej strane nepovažuje bydlisko v [REDAKOVANÉ] za skutočnosť brániacu výkonu osobnej každodennej starostlivosti, no tú istú skutočnosť zároveň považuje za nadmieru zaťažujúcu sťažovateľa pri výkone styku s maloletou, ktorý sa realizuje každý druhý víkend (k tomu pozri aj bod 11 tohto uznesenia).

30. Pokiaľ skutočnosti uvádzané sťažovateľom v bode 12 tohto uznesenia boli zo strany odvolacieho súdu vyhodnotené ako irelevantné pre rozhodnutie vo veci, ani tento záver odvolacieho súdu nemožno považovať za arbitrárny. Záruky práv na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie v sebe implikujú povinnosť všeobecného súdu zodpovedať tie otázky prednesené účastníkom konania, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Vzhľadom na uvedené odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na súdnu ochranu (III. ÚS 209/04).

31. Navyše konkrétne argumenty sťažovateľa sa izolujú na skutočnosti súvisiace s plnením školskej dochádzky, o ktorých bolo v čase rozhodovania odvolacieho súdu s konečnou platnosťou rozhodnuté právoplatným a vykonateľným rozsudkom všeobecného súdu (bod 4 tohto uznesenia). Okolnosť prípadného individuálneho študijného plánu, ktorá bola v čase rozhodovania všeobecných súdov (a v súčasnosti stále je) len v štádiu možnej skutočnosti, nemôže *prima facie* spĺňať požiadavku osvedčenia skutočnosti, ktorá by bola dostatočným základom pre bezodkladný zásah všeobecného súdu. Z vlastnej rozhodovacej činnosti pritom ústavný súd zistil, že uznesením sp. zn. III. ÚS 244/2024 zo 6. mája 2024 bola odmietnutá z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou napádal ústavnú udržateľnosť rozhodnutí všeobecných súdov vydaných vo veci nahradenia súhlasu sťažovateľa s plnením povinnej školskej dochádzky maloletej v Základnej škole [REDAKOVANÉ] (bod 4 tohto uznesenia).

32. S prihliadnutím na už uvedené, zohľadňujúc osobitnú povahu inštitútu neodkladného opatrenia a tomu zodpovedajúci zjednodušený a zrýchlený procesný postup a rozhodovanie konajúcich súdov, ústavný súd preto dospel k záveru, že napadnuté uznesenie z pohľadu právneho posúdenia nenesie známky arbitrárnosti a z ústavného hľadiska je udržateľné a akceptovateľné rovnako ako postup predchádzajúci jeho vydaniu.

33. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú v súlade s § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, keďže preskúmaním argumentácie sťažovateľa zistil nedostatok príčinnej súvislosti medzi napadnutým uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a namietaným porušením práv na súdnu ochranu a na spravodlivé súdne konanie, ako

aj práv na rešpektovanie súkromného a rodinného života a na rodičovskú výchovu, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľ domáhal.

34. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti stratilo opodstatnenie rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa uvedených v ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu